

Vergaderjaar 2023–2024

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

Nr. 700

**BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN VOLKSGEZONDHEID,
WELZIJN EN SPORT**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 september 2023

Op 20 juni heb ik uw Kamer geïnformeerd over het Gezondheidsraad-advies «Pneumokokkenvaccinatie voor kinderen».¹ Met deze brief informeer ik u over mijn beleidsreactie op dit advies. Ik maak tevens van de gelegenheid gebruik om uw Kamer te informeren over de monitor Vaccinatiegraad Nationaal Programma Grieppreventie 2022 en de monitor Nationaal Programma Pneumokokkenvaccinatie voor Volwassenen 2022 van het Nivel.

Daarnaast ga ik in op het verzoek van de commissie VWS om reactie te ontvangen op het bericht «Vaccinatiegraad in Amsterdam daalt nog verder, risico op uitbraken neemt toe».

Advies Gezondheidsraad pneumokokkenvaccinatie kinderen

Kernpunten advies Gezondheidsraad

Sinds 2011 worden kinderen gevaccineerd tegen pneumokokken met het vaccin PCV10. Dit vaccin beschermt tegen 10 typen van de pneumokok. Er zijn op dit moment twee andere pneumokokkenvaccins (PCV13 en PCV15) beschikbaar, die tegen meer typen pneumokokken beschermen. De Gezondheidsraad heeft beoordeeld of en hoe deze vaccins ingezet kunnen worden voor pneumokokkenvaccinatie van kinderen.

De Gezondheidsraad geeft aan dat de typen pneumokokken, waartegen het PCV10 vaccin beschermt, langzamerhand verdwenen zijn uit de samenleving door jarenlange vaccinatie met dit vaccin. Het vaccin heeft dus goed gewerkt. Andere typen pneumokokken hebben de plaats ingenomen en veroorzaken nu de meeste ziektegevallen van invasieve

¹ Kamerstuk 32 793, nr. 695

pneumokokkenziekte² (IPD) bij kinderen. Een deel van de typen, die nu de meeste ziektegevallen van IPD veroorzaken onder kinderen, worden gedekt door PCV13 en PCV15, maar niet meer door PCV10. Aangenomen wordt dat PCV10 nog maar tegen 2,5% van de IPD-ziektegevallen zou kunnen beschermen, terwijl PCV13 tegen 41% en PCV15 tegen 47% zou kunnen beschermen.

De Gezondheidsraad concludeert dat met PCV13 en PCV15 meer gezondheidswinst valt te halen en adviseert om één van deze twee vaccins aan te bieden. Met PCV15 zou mogelijk iets meer gezondheidswinst ten opzichte van PCV13 te behalen kunnen zijn, maar dit verschil is niet groot.

Beleidsreactie advies Gezondheidsraad

Het Gezondheidsraadadvies is helder: biedt kinderen PCV13 of PCV15 aan. Met de inzet van een van deze vaccins is meer gezondheidswinst te halen dan met het nu aangeboden PCV10. Omdat PCV13 en PCV15 duurder zijn dan PCV10, is voor het overnemen van dit advies financiële dekking nodig. Het is gelukt om deze te realiseren bij de augustusbesluitvorming. Dit betekent dat ik dit advies kan overnemen en PCV13 of PCV15 kan gaan aanbieden aan kinderen in Nederland. Welke van de vaccins straks wordt aangeboden, is afhankelijk van de uitkomst van de aanbesteding, die het RIVM in mijn opdracht uitvoert. Naar verwachting kunnen de eerste kinderen vanaf de zomer van 2024 worden gevaccineerd met PCV13 of PCV15.

Griep- en pneumokokkenvaccinatie voor volwassenen

Vaccinatiecampagne 2023

Vanaf oktober 2023 starten de huisartsen weer met de jaarlijkse griepvaccinatiecampagne (NPG). Mensen van 60 jaar en ouder en verschillende medische risicogroepen ontvangen dan een uitnodiging van hun huisarts voor een griepvaccinatie³. Sinds 2021 kunnen ook alle zwangeren vanaf 22 weken zwangerschap een griepvaccinatie halen, om zo kinderen van 0 tot 6 maanden en zichzelf tegen complicaties door griep te beschermen. Tot 2023 konden deze vrouwen hiervoor terecht bij de huisarts. Op advies van het RIVM heb ik in 2022 besloten om voor deze maternale griepvaccinatie aan te sluiten bij de maternale kinkhoestvaccinatie en de toediening van de vaccinatie te beleggen bij de JGZ. Aan de implementatie hiervan is door alle betrokken partijen het afgelopen jaar hard gewerkt. Met succes, want vanaf dit najaar kunnen zwangeren zonder een medische indicatie bij de JGZ terecht voor de maternale griepvaccinatie⁴. Vanwege de overeenkomsten met de maternale kinkhoestvaccinatie ligt het in de rede om de maternale griepvaccinatie (ook) onderdeel te laten uitmaken van het Rijksvaccinatieprogramma. Ik ben voornemens om dit te doen en zal daarvoor, samen met de betrokken partijen, de noodzakelijke stappen doorlopen.

Naast de griepvaccinatiecampagne start in het najaar ook weer de pneumokokkenvaccinatiecampagne voor volwassenen. Vanaf oktober nodigen huisartsen in het kader van het Nationaal Programma Pneumo-

² Invasieve pneumokokkenziekte ontstaat wanneer de pneumokok (bacterie) in de bloedbaan of in het zenuwstelsel terecht komt. Mensen die invasieve pneumokokkenziekte krijgen worden altijd opgenomen in het ziekenhuis.

³ Mensen die tot de doelgroep behoren en in een zorginstelling verblijven, ontvangen de griepvaccinatie van de zorgverlener in de instelling.

⁴ Zwangeren met een medische indicatie ontvangen een uitnodiging van hun huisarts.

kokkenvaccinatie Volwassenen (NPPV) ook de personen uit, die dit jaar voor de pneumokokkenvaccinatie in aanmerking komen. In 2023 zijn dat alle personen van 63 tot en met 66 jaar (geboortejaren 1957 t/m 1960).

Monitor vaccinatiegraad griep- en pneumokokkenvaccinatie 2022

Het Nivel monitort in opdracht van het RIVM jaarlijks de vaccinatiegraad van het Nationaal Programma Grieppreventie (NPG) en het Nationaal Programma Pneumokokkenvaccinatie voor Volwassenen (NPPV)⁵. Deze monitors geven inzicht in het aantal mensen uit de doelgroep dat de griep- en pneumokokkenvaccinatie heeft gehaald en de trends daarin (zie bijlagen).

Voor het NPG geldt dat in 2022 56,8% van de doelgroep een vaccinatie heeft gehaald. Dit is lager dan in 2021 (58,3%), maar hoger dan voor de coronapandemie (52,6% in 2019). Voor het NPPV geldt dat in 2022 63% van de doelgroep een vaccinatie heeft gehaald. In 2021 was dit 74,1%. Omdat het NPPV is gestart in 2020 en er jaarlijks een ander deel van de doelgroep wordt uitgenodigd, is een goede vergelijking tussen de jaren niet mogelijk. In 2022 kwamen mensen van 66 tot en met 69 jaar in aanmerking voor een vaccinatie en in 2021 mensen van 69 tot en met 73 jaar. Dit zal in ieder geval een deel van de lagere vaccinatiegraad verklaren, omdat we weten dat de vaccinatiegraad stijgt met de leeftijd.

Om een nadere duiding te geven van de vaccinatiegraadcijfers is het RIVM voornemens om in 2024 een evaluatieonderzoek te doen. Er zal dan onder andere gekeken worden naar de redenen van mensen die tot de doelgroep horen om zich wel of niet te vaccineren tegen de griep en pneumokokken.

Reactie op het verzoek van de commissie VWS om reactie op het bericht «Vaccinatiegraad in Amsterdam daalt nog verder, risico op uitbraken neemt toe»

Jaarlijks brengt het RIVM het vaccinatiegraadrapport uit. Op 29 juni jl. informeerde ik de Kamer over het vaccinatiegraadrapport 2022⁶. In het rapport zien we een daling van de vaccinatiegraad. Een dalende trend in de vaccinatiegraad baart zorgen, gezien het verhoogde risico op uitbraken van infectieziekten. Het verminderen van de vaccinatiegraad binnen een specifiek geboortecohort betekent echter niet automatisch een afname van de vaccinatiegraad in de gehele bevolking.

Zoals gedeeld in mijn voortgangsbrief op de aanpak «Vol vertrouwen in vaccinaties», zet ik in op het versterken van het vertrouwen in vaccinaties en het verhogen van de vaccinatiegraad. Bijvoorbeeld door samen met het RIVM een campagneweek te organiseren om het belang van vaccineren en het Rijksvaccinatieprogramma onder de aandacht te brengen en kinderen tegelijkertijd een extra gelegenheid te bieden gemiste vaccinaties in te halen. Het RIVM voert daarnaast ook onderzoek uit om scherper te krijgen welke acties nog meer mogelijk zijn om specifieke doelgroepen beter te bereiken. Belangrijk is om te benadrukken dat vertrouwen in vaccinaties niet volledig maakbaar is vanuit de overheid.

⁵ Voor de Monitor Vaccinatiegraad NPG 2022 en de Monitor Vaccinatiegraad NPPV 2022 zijn gegevens gebruikt van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn. Met gepseudonimiseerde, niet-herleidbare gegevens uit de elektronische patiëntendossiers van deelnemende huisartsenpraktijken zijn de doelgroepen voor griepvaccinatie en voor pneumokokkenvaccinatie in kaart gebracht en de aantallen mensen die zijn gevaccineerd.

⁶ Kamerstuk 32 793, nr. 651

Uiteindelijk maken mensen zelf de keuze of zij een vaccinatie wel of niet willen halen.

Uit data van het RIVM blijkt dat er in Amsterdam grote verschillen zijn in vaccinatiegraden tussen wijken en doelgroepen. Dit betekent dat (groepen) kinderen en jongeren meer gezondheidsrisico's lopen. De gemeente Amsterdam heeft een aanpak ontwikkeld om de vaccinatiegraden te verhogen. Op basis van data zet de gemeente gerichte interventies in, in die wijken en onder die groepen waar kinderen en jongeren zich minder vaak laten vaccineren. In de recent geïntensiveerde aanpak staan drie actielijnen centraal: laagdrempelig en dichtbij vaccineren, samenwerken voor het versterken van het vertrouwen en doelgroepgerichte communicatie.

Begin 2024 informeer ik de Kamer wederom over de voortgang op mijn aanpak «Vol vertrouwen in vaccinaties».

De Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport,
M. van Ooijen